

TELEGRAFUL ROMÂN.

Nr 32. ANUL XIII.

Sabiiu, in 25 Apriliu (7 Maiu) 1865.

tru provincie din Monarchia pe unu ann 8 fl. era pe o jumătate de ann 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe ann 12 pe 1/2 ann. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intea ora cu 7. cr. sirulu cu litero mici, pentru o don'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

O Metropolia româna

reinvieța dupa unu seculu si jumetate.

(Urmare si capetu din nr. 30 si 31.)

Acum vine la rendulu seu cestiunea emancipârei ierarhiei si restaurarea mitropoliei române ortodoxe, prin separatiune definitiva de ierarhia serba, si anulara pretinsei sale suprematie asupr'a clerului român din Transsilvani'a, Ungari'a, Banatu si Bucovin'a. S'a aretatu mai susu, ca emigrarea din Turci'a a unoru Serbi si asiediarea lor spre confinielê apusene a acelei din urma provincie, a fostu in ultimulu dieceniul alu seculului XVII, dupacum au marturisitu ei insisi printr'o pretinsa a lor diploma (8); s'a aretatu asemenea in spunerile de mai susu si causele, pentru cari Românii din disele provincie s'au aliatu cu densii in cele religiose; si acestu pactu abia numera unu intervalu de trei generatiuni.

Candu s'aru cercetâ actele sinodeloru de pâna acum, seu macaru numai ale celui ce s'a tinutu in Timisiór'a, aru poté Serbii lesne cunósce cum s'a facutu Asociatiunea lor cu Românii; cum ei intr'o cointelegere au luat mesurile necesarie atâtu la conducerea si sustinerea preceptelor ortodoxiei prin canonisarea unui catechismu ortodoxu, câtu si la

(8) Leopoldus, Dei gratia electus Romanorum Imperator, semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ Boemiæ Rex, etc. Universis, et singulis fidelibus Nostris; Dominis Praelatis, Baronibus, Magnatibus, et Nobilibus, etc. Salutem et Gratiam. Quoniam Nos honorabili, devoto Nobis dilecto Arsenio Csernovich, Orientalis Ecclesiæ, Ritus Græci, Rascianorum Archi-episcopo, Episcopis item, aliisque Ecclesiasticis, et Sæcularibus Statibus, Capitaneis, Vice-Capitaneis, toti denique Communitati ejusdem Græci Ritus, et Nationis Rascianorum per Græciam, Bulgariam, Rasciam, Herzegoviam, Dalmatiam, Podgoriam, Jenopoliam, cæteraque prædictis annexa loca commorantibus, qui videlicet e faucibus Barbaræ Turcarum Tyrannias erepti, Juri Nostro se suosque Posteris universos, et in Sinum Gratiæ, Clementiæque Nostræ, qua Domini, et Regis sui legitimi; subjicientès, sub umbra Protectionis Nostræ posthac vivere, et mori laudabili animi fortitudine declararent, non solum certa Privilegia, Libertatesque et Immunitates, vibenigni Diplomatis Nostrî, Die vigesima Prima Mensis Augusti, Anni nunc currentis infrascripti, sub propriæ manus Nostræ subscriptione emanati, concedendas et impertiendas; verum eosdem universos, cum tota familia, Rebusque et Bonis quibusvis, ac Facultatibus eorum, in Nostram Regiam Tutitionem, et singularem Tutelam, ac Protectionem suscipiendos; imo vestræ etiam Tutitioni, Defension, ac speciali Protectioni committendos esse duximus. Ea propter vobis, quibus supra, universis harum Serie firmiter præsi pientes etiam mandamus, quatenus a modo imposterum perspecificat os, Archi-episcopus, Episcopus, omnesque alios Ecclesiasticos, et Sæculares, cujuscunque Status, et Conditionis prænaratae Orientalis Ecclesiæ Græci Ritus Homines, cum omni Familia, rebusque, et Facultatibus ipsorum universis, in præactis ipsorum Privilegiis, Libertatibus, et Immunitatibus, in præinserto benigno Diplomate Nostrò uberius denotatis, et expressis contra omnes violentos ipsorum Impetitores, Turbatores, et Damnificatores, vice, et in persona Nostrâ tueri, defendere, et manutenere, in iisdemque tam vos ipsi conservare, quam per alios conservari facere denique præmissa Gratia Nostrâ, prævio modo, iisdem clementissimè impertita eosdem uti, frui, et gaudere permittere, ipsisque omni auxilio, et assistentia adesse. denique salvo conductu, potissimum vero præmemorato Archi-episcopo interdum etiam de Vecturis providere modis omnibus debeatis, et teneamini. Autoritate Nostrâ Regia vobis ea in parte hisce plenarie concessa, et attributa, secus non facturi; præsentibus perlectis exhibenti restituti.

Datum in Civitate Nostrâ Vienna Austriæ, die undecima Mensis Decembris, Anno Domini millesimo sexcentesimo nonagesimo; Regnorum Nostrorum, Romani trigesimo tertio, Hungariæ et reliquorum trigesimo sexto, Bohemiæ vero anno trigesimo quinto.

Leopoldus.

(L. S.)

Blasius Jachlin, Epps. Tininiensis.

Ioannes Maholany.

Vedi Brosiur'a: Kurzgefaste Abhandlung über die Verdinste und Schicksale der serbischen oder razischen Nation, in dem Königreiche Hungarn. 1791, Neusatz und Belgrad,

conducerea scóleloru prin fixarea cârtloru scolastice in limbile respective, pentru ambele natuni, stabilindu in același tempu si scóle pregatitoare pentru formarea invetiatoriloru, sub numire de „Norma.“ Astfelu de stabilimentu a esistatu pentru Românii din Banatu in Timisiór'a, in carele a fanctionatu si memorabilulu Cichindêlu, celu ce a trecut la 1812 in noulu institutu preparandiale din Aradu.

Ce felu! suntu óre Serbii in stare sa póta denegâ adeverulu istoricu alu acestei Asociatiuni ecclesiastice intre densii si Românii?!

Au uitatu Serbii óre, ca pelânga cele enumerate, Oberchinezii români din Banatu si Ungari'a au regulatu in comunele române stabilirea contributiunei voluntarie a bogateloru conventiuni si sidoxie, ce s'au respunsu necurmatu pâna astadi, pentru intretinerea convenabila a Episcopiloru si Protopopiloru, precum si alte diverse ajutoáre.

Populatiunea Serbiloru, in ambele Diecese a Verfusietului (Versietului, dupa straini); a Timisiórei, si prin pregiuru, abia se urca la dóue sute de mii (200,000); eara numerulu populatiunei române, numai din cuprinsulu acestoru diecese, se urca preste siése sute de mii (600,000).— (9) Cine dara a contribuitu, in proportiune, mai multu si cine mai putinu pentru sustinerea acelor diecese?

Nu mai tinu minte Serbii, cine a contribuitu la 1774, pentru edificarea resiedintiei episcopale si bisericei catedrale din Timisiór'a? Au domni'a-loru curagiulu a marturisit adeverulu despre acêsta afacere in intrêga consciintia?!

Cum aru poté domni'a-loru sa deá sêma despre dieces'a Versietului? Dara ast'a aru fi o prea mare sarcina pentru densii, li-aru causâ póte o confusiune enorma; de aceea le venimu in ajutoriu; candu s'a transmutatu scaunulu acestei diecese din vechi'a resiedintia Caransebesiu, Episcopulu de atunci a impusu o contributiune de câte dóue sute taleri moneta sunatória, de fia-care preotu român din intrêga eparchia, adunandu-se cu acestu modu o summa fórtè considerabila pe acei tempi; totu acei preoti au mai contribuitu si ca sa ahori, carandu de belicu cu trasurile proprie totu materialulu necessariu de prin diverse locuri la Versietiu, unde s'a edificatu cu aceste mijlóce resiedintia episcopésca si biserica catedrala in anii 1778—1779.

Nu mai voru sa-si aduca aminte Serbii, ca descendentii primei lor emigratiuni dela 1790 au sporitu fórtè multu la numeru prin posteriórele dóue emigratiuni numerose, totu de Servieni conationali ai lor, si anume dupa cea din urma luare a Belgradului de câtra armi'a austriaca, si in fine dupa caderea lui Car'a Georgie la 1812, asiediendu-se si aceti'a intre densii.— Prin urmare devine fórtè problematica si obscura contributiunea Serbiloru pentru sustinerea Dieceselor banatiene.

E memorabile in adeveru, cum nu s'au sfiitu, cum n'au simtitu câtusi de putina mustrare de cugetu acei deputati serbi si mitropolitulu lor, candu au cutezatu a declará publicu in Sinodu, ca averea comuna ecclesiastica a Româniloru si Serbiloru, este o simpla, avere propria numai a natiunei lor! candu vediu ramu, ca averea ecclesiastica miscatória nu s'a adunatu numai din contributiunea Serbiloru, nici a fostu adusa de parintii lor din Turci'a.

Multu mai admirabile e pretensiunea lor in privintia monastiriloru române, aflatórie in circumferintiele eparchieloru române; nu cum-va si pe acelea le va fi adusu parintii Serbiloru cu sine, totu din Turci'a?

Dara dieces'a Bucovinei, prin ce batalia victoriósa a fostu concuistata de câtra refugiatulu Patriarchu dela Ipecu?!

Pretensiunile Serbiloru din Banatu dara sunt; in evidentia, mai multu decâtu o simpla arogantia!!!

9) Vedi diariulu germanu „Neue freie Presse“ nr. 197 Martiu 17, a. c.

Modestia și ambițiunea națională a Românilor, în genere, fiind de tot bine cunoscută, avem convicțiunea, ca Români, implicați în această afacere de Asociațiune ecclésiastică, se voru areta generosi în liquidarea socotelor pecuniare, voru fi marinimosi încâtă nesatiul de avere, a fostiloru sei asociati correligionari, sa nu sughița de fôme și sete.

Încâtă însă pentru averea nemiscătoră a dieceselor române, precum monastiri și resiedinție episcopali, nu credem ca prin consultatiuni sinodali sa se pôtă mijloci unu rezultatu ecuitabile și pentru Români.— Ei voru fi în fine fortiați a recurge iarasi la guvernul spre a decretă însusi o drepta solutiune, pentru definitivă loră desfacere de incapacitarea serbésca. Pentru ca Români, pe câtă cunoscem, nu voru poté suferi sub nici unu punctu de vedere, de a mai remanê și de acum înainte contribuenti ai ierarchiei serbesci, spre deriderea lunei întregi, mai cu séma acum, candu monarhia austriacă de adi a întemeiatu sistemă sea constituțională prin proclamatiunea legi: „Drepturi egali pentru tôte naționalitățile și confessiunile religioase“, prin consecința dăra, cine aru poté dice ca numai Români singuri facu o excepțiune în această adorată lege?

Români de acolo, câtă și ceilalti din ori ce locuri, cunoscă pré bine, ca pentru simpatie și numărósele ajutóre, ce ei au aretatú toldeună strainilor correligionari, n'au vedintă dela densi nici odată vr'unu semnu de recunoscintiă, ci din contra numai manifestări de ingratitudine și declaratiuni antinaționali.

Marinimiă ce M. Sea. Imperatul Franciscu Iosifu, a aretatú cătra Români ortodoxi din Transilvaniă, Ungariă și Banatu este sublima, și garantéza Românilor, ca Maiestatea Sea Imperatul va aveá gratiósa bunavointia de a satisface pe deplin cererile Românilor din predésele diecese române, prin reactivarea drepturilor proprie naționali și religiose.

Conchidem, cu presimțirea, ca viitoriulu va vindecă treptatu și ori ce alte daune și rataciri politice și sociali, de care pôte va fi mai suferindu în presinte națiunea română, fiindu ea și de aci înainte dirigeata pururea de geniulu conducatoriu alu strabuniloru sei. St. N.

Protocolu,

ce s'a luat în siedintiă Comitetului Asociațiunei transilvane române ținută în 2 Maiu c. n. a. c. sub presidiulu ordinariu fiindu de fatia dintre membrii Comitetului III. Sale DD. Consiliari Petru Manu, Dr. Pavelu Vasiciu; DD. Sav'a Barcianu Popoviciu, Dr. Ioane Nemesiu, ear dintre membrii supplenti: II. Sea D. Consiliariu Pavelu Dunc'a, DD. prof. Zach. Boiu, Ioane Popescu și Nic. Cristea, apoi Secr. II I. V. Rusu, D. Cassieru Const. Stezaru și Archivariulu Vis. Romanu.

§. 28. Esc. Sea D. presiedinte presentéza conspectulu despre starea cassei Assoc. pe tempulu acestei siedintie, din carea se vede, ca cass'a Assoc.—dupa subtragerea erogatorulu de dan'acum—are în proprietatea sea sum'a de 21,190 fl. 26²/₃ xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§. 29. Se impartasiesce chartiă Inaltului Guberniu regiu de dto 6 Aprilie Nr. 9869/1865, prin care se aduce la cunoscintiă Esc. Sale Dlui presiedinte alu Assoc., cumca Maiestatea Sea c. r. Apostolica cu prea Inalt'a decisiune din 21 Martiu a. c., S'a înduratu prégratosu a aprobá modificatiunile resp. adausurile facute de adunarea gen. ținută la Hatiegu în 1—2 Augustu a. tr. la §. §. 30, 23 din statutele Assoc. în privintiă portării presidiulu în siedintiele lunare ale Comitetului Assoc. în casulu absentării presiedinteli și Vicepresiedinteli ord. alu Comitetului, cum și în privintiă alegerei de 6 membrii supplenti ai Comitetului.

Decisiune. Acestu actu se ia spre placuta scientia, cu aceea decisiune din partea Comitetului Asociațiunei, că, țiparindu-se statutele Asociațiunei, modificatiunile, respective adausele facute la § § 30 și 23 din statute, sa se întretiésă la locul cuvenitu, și anume la 30 sa se adauge: „ear lipsindu atâtă presiedintele câtă și Vice-presiedintele, duce presidiu celu mai betranu dupa etate din membrii presenti ai Comitetului;“ ear la § 23 lit. b sa se adauge: „și din 6 membrii supplenti“.

§. 30. Se comunica mai incolo chartiă Inaltului Guberniu regiu de dto 22 Martiu Nr. 8271/1865 prin carea se aduce la cunoscintiă Esc. Sale Domnului presiedinte, cumca Maiestatea Sea c. r. Apostolica cu prea Inalt'a decisiune din 3 Martiu a. c. S'a înduratu prea gratiósu a aprobá realegerea presiedinteli și Vice-presiedinteli Assoc. pe alti 3 ani, amesuratu §§-loru 10 și 11 din statutele Assoc.

Se ia spre placuta scientia.

§. 31. Se cetesce chartiă de dto 24 Aprilie nr. 474 a. c. a Secretariatului generalu alu Academiei imperatesci de sciintie din Vienn'a, prin carea, dupace incunoscintiăza pre Assoc. tranna română, cumca Academiă imperatesca de sciintie a decisu, a impartasi Asociațiunei din actele, raporturile și publicatiunile sele, din câte adeca suntă inca disponibile: totu deodată postesce pre Asociațiunea, că sa-i arate séu pre vre-unu Librariu, séu pre vre-unu altu individu în locu, séu vre-o alta cale, pe carea numitele acte, raporturi și publicatiuni sa se pôtă tramitia fâra spese însemnate în priimirea Asociațiunei.

Conclusu. Sa se postésca Domnulu negociatoru și aginte comercialu în Vienn'a, Georgiu Barbu Popoviciu (locuitoriu am alten Fleischmarkte), că sa binevoiésca a luá asupra-si sarcină espeduirei mai susu amintitelor acte, raporturi și publicatiuni în priimirea Assoc. pelânga rebonificarea selleru de tramitere.

§. 32. Secr. aduce la cunoscintiă Comitetului, cumca la stipendiulu de 50 f. preliminaru din partea adunării gen. dela Hatiegu ținută în an. trecutu pentru ajutorirea unu tineru, carele voiesce a se perfectiná în art'a stenografica, în urm'a Concursului publicatu în 6 Septembrie a. tr. cu terminulu pâna 'n 1 Maiu a. c., au concursu numai doi tineri, anume: Georgiu Andr. Muresianu studinte în VIII. cl, gimn. în Blasiu și d. Ioann Prodanu clericu în Seminariulu Archidiecesanu în Sabiu.

Decisiune. Respectivele concurse se dau spre esamina-re și darea opiniunei, unei comisiuni statatórie din DD. membri ai Comitetului, P. Manu și Dr. P. Vasiciu, cu insarcinarea de a reportá în siedintiă vițória a Comitetului, avendu însă în vedere, conditiunile defipte în resp. concursu.

§. 33. Cass'a Assoc. reportéza, cumca dupa cupónele obligatiuniloru realisande cu 1-a Maiu a. c. a intratú că interese la fondulu Assoc. 9 f. 53 xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§. 34. Se citesce proiectulu de programu pentru adunarea gen. vițória, ce se va tine în 15/27 Augustu a. c. la Abrudu, prelucratu de d. Consiliariu și membru alu Comitetului Dr. P. Vasiciu.

Conclusu. Acestu programu, cu nescari modificatiuni resp. adause se priimesce de alu seu din partea Comitetului și totdeodată se decide a se publicá prin diuarele române.

§. 35. Cu aste ocasiuni D. Dr. Vasiciu, din motivulu, ca Abrudulu, unde se va tine ad. gen. vițória, e unu locu clasicu și de însemnătate pentru Români, și descopere opiniunea sea, ca aru fi de doritu, déca cu asta ocasiune membrii Assoc. si-aru luá ostenéla și tempu a face excursiuni pe la locurile cele mai demne de atentiunea gen. din acelu ținutu, și pentru inlesnirea acestorú excursiuni totu deodată propune a se recurá atâtă Ilustr. Sea D. Comite supremu resp. câtă și Magistratul Abrudului, că sa binevoiésca a face dispositiunile necesarie pentru inlesnirea întreprinderii acestorú excursiuni interesante. Pre lângă aceea sa se invite și Ilustr. Sea Comitele supremu resp., cum și sedriă comitatensa a luá parte la siedintiele adunării gen.

Conclusu. Propunerea acest'a se priimesce și se radica la valoarea de conclusu alu Comitetului.

§. 36. Apropiandu-se tempulu ținerei adunării gen. a Asociațiunei, Comitetulu, avendu în vedere conclusulu adunării gen. ținute la Hatiegu în 1—2 Augustu a. tr. p. 20 cum și în nexu cu decisiunea sa din 6 Septembrie a. tr. §. 44. adusa în privintiă constituirei sectiuniloru scientifice proiectate în adunarea gen. dela Brasiovu din 1862,— afla de bine a decide, că respectivii P. T. DD. presiedinti ai sectiuniloru scientifice alesi în adunarea gen. dela Hatiegu din a. tr. și incunoscintiati despre acest'a prin chartiă Comitetului din 6 Sept nr. 131 a. tr. sa fia postiti a reportá adunării gen. vițórie despre activitatea resp. sectiuni desvoltate pe restempulu dela constituirea lor, pâna la aceeași adunare.

§. 37. Se reportéza în urma despre sumele intrate la fondulu Assoc. dela siedintiă trecuta a Comitetului pâna la siedintiă presenta și anume:

a) prin D. Vicecapitanu în Fogarasu și col. alu Assoc. Ioann Codru Dragusianulu, s'au tramisu la fondulu Assoc. 25 f. v. a. dintre care 15 f. taxe de m. ord. rest. ear 10 f. pretiulu alorú 10 esempl. din actele ad. gen. I. II. și III.

b) prin D. Canonicu, Secretariu Metrop. și Colect. alu Assoc. Ioann Fekete Negrutiu s'au tramisu 81 f., dintre cari 70 f. taxe de m. ord. pe an. 186⁴/₅, ear 11 f. pretiulu alorú 11 esempl. vendute din actele ad. gen. I. II. și III.

c) prin D. advocatu în Oradea mare Ioanne Gozmanu s'au tramisu 29 f. pretiulu alorú 20 esempl. din actele ad. gen. I. II. III. și IV.

d) prin d. Vicariu în Hatiegu și Col. alu Assoc. Petru

Popu 10 f. pretiulu aloru 10 esemplare din actele ad. gen. I. II. și III.

e) prin D. Protop. in Dev'a și Col. alu Assoc. Ioanne Papiu s'a tramesu 33 f. 30 xr. v. a., parte taxe de m. ord., parte pretiulu aloru 11 esempl. din actele a. gen. IV.

Se ia spre sciintia.

Cu acestea siedinti'a Comit. se incheia pre la 12¹/₄ ora.

Din vieti'a lui Johnston.

Andrei Johnston, urmatoriulu lui Lincoln, sedescrie ca barbatu umanu si resolutu si republicanu zelosu. Nu va fi fara de interesu a aminti cu ocaziunea acest'a cate-va trasuri din vieti'a acestui barbatu, care astadi sta in fruntea unui'a din cele mai mari staturi ale pamentului. Johnston a fostu ca si Lincoln, dintr'o familia obscura si seraca. Ca copilu de patru ani perdù pre tatalu seu, dupa aceea intrà invetiaceclu la unu croitoriu, unde, dupace lucrà preste di câte 10—12 ore, furà din nopte câte 2—3 ore pentru de a invetià prin silintia propria literele; caci in scola regulata, publica seu privata, nu avuse norocire a umbla nici baremu o di. Ca sodalu de croitoria se duse in statulu Carolin'a de mediadi, si dupace lucrase aici ca fecioru vre-o doi ani, merse in statulu Tennessee, unde se casatori si dela soti'a-sea invetià ce-va a scrie si din celelalte cuno-scintie din scola. Oficiulu celu d'antâiu publicu, ce-lu ocupà, a fostu oficiulu de juratu satescu; dupa aceea de primariu, panacandu in fine la an. 1835 se alese in legislatura. Aici se distinse prin capacitate si caldulu seu interesu pentru binele patriei. La an. 1839, dupace mai multe din profetieele lui politice se pliniseră intocmai, fu realesu cu mare majoritate. Ca democratulu zelosu si energicu facu patriei sele mari servitii. La an. 1841 se alese in senatulu statului, la an. 1843 in congressu, in care calitate servi statului 10 ani. La an. 1853 in fine se alese guvernatoriulu alu statului Tennessee si dupa grele lupte electorale se realese la acesta demnitate la an. 1855. La capetulu activitatiei sele de guvernatoru se alese in fine Senatoru alu staturilor unite pentru terminulu de siese ani, si in fine Vicepresiedinte alu staturilor unite, in care calitate dupa constitutiune, precum amintiseramu mai nainte, este nedispustabilulu substitutu si respective successoru alu presi edintelui.

Amu amintitu in adinsu despre copilaria lui Johnston, ca si despre a lui Lincoln, pentru de a areta, ce barbati scie crea libertatea!

La dotarea invetiatorilor.

Unu corespundinte zelosu alu „Tel. Rom.“, deplorandu in nr. 22 alu acestei foi incetarea „Organului pedagogicu“, dise la capetulu corespundintiei sele, ca scolele ex officio sa-si aiba organulu loru, „deca nu-si cunosc invetiatorii acesta datorintia“. Noi aflaseramu impu-tarea acest'a nejustificata de ajuns; caci crediuramu, ca aici cu deosebire este locul a precumpani strictu drepturile si datorintieele, emolumentele si greutatile unele cu altele si de aceea observaramu intr'o nota, ca suntemu siguri, ca cei mai multi invetiatori si cunosc datorintia acest'a, dar cu lefi adeseori mai mici de 50 f. pe anu nu si-o potu implini, si adauseram, ca d. coresp. si-aru castigà mari merite, deca ni-aru areta si calea, cum si de unde sa se doteze invetiatorii? DSea la acest'a raspunde in nr. 30 si 31 ai „T. R.“, propunendu-ne 4 intrebări, dar apoi si respondiendu totu DSea la ele. 1 multiamimu, caci ni-a crutiatu acesta ostenela. Respectamu ori ce parere sincera si curata, si nu vomu sa preocupamu judecat'a publicului cititoriu in privintia aceluor respunsuri. Atata inse trebuie sa marturisimu, ca d. coresp. afara de zelulu seu celu in adeveru mare si landabilu n'au aretatu pentru mai bun'a dotare a invetiatorilor cali noue, cari noi Romani pan'acum'a nu le amu cunosce si nu le amu practisat, —afara dor de un'a, ca Ven. Ordinariatu metropolitanu sa fixeze lefele invetiatoresci si comunele sa fia datore a le priimi, resp. a le plati. Cum se unesce acest'a cu autonomia comuneloru, nu potemu pricepe. Dar nu potemu pricepe nici chiaru posibilitatea si practicabilitatea unei asemenea mesure. Deca d. e. o comuna are 100 familii, cari contribuiescu pentru invetiatoru câte 1 fl.—taxa forte mare in aceste tempuri grele!—, atunci esu pentru invetiatoru 100 f. presupunendu ceea-ce in sa nu se intempla — ca platescu toti regulatu; dar ce va face o comuna de 50 familii? Poté-va trai invetiatorulu cu 50 f.? Ori aici sa plateasca familiiele câte 2 fl. ca sa easa si aici sutișiora? Dar cum le va fi cu potintia a contribui pentru invetiatorulu câte 2 f., candu vedemu cu ochii, ca pentru 1—2 f. contributiune „imperatesca“ trebuie sa se esecueze cu putere militara? Si apoi unde aflamu comunele cu câte 600 familii, ce le are in privire d. corespundinte? Asia dar dupa parerea nostra ast'a nu se pote.

Prin urmare, dupa tote, cate ni-a spusu d. corespundinte stamu totu acolo, unde amu statu.

Eata acum parerea nostra, carea credemu ca se unesce si cu autonomia bisericeii si cu a comuneloru, firesce intre maginele loru. Fiacare comuna bisericesca, seu unde acest'a este identica cu cea politica, acolo cesta din urma da pe sem'a scolei cate-va juguri de pamentu, catu se pote de bonu si de aprupe. Fiitoriulu invetiatoru invatia inca in Pedagogia si economi'a campului si cultura gradineloru, cu deosebire a pomiloru, precum si prasierea stupiloru si a vermiloru de matase si apoi practiseza cele ce au invetiatu in scola aici la satu impreuna cu scolarii sei. Prin acest'a face poporului enormulu castigu ca-lu invetia si pre elu, care din caus'a ignorantiei adeseori cu pamentulu dinaintea sea sta sa pera de fome, ear pre sine se folosesce, caci de aici se nutresce pre sine si familia sea.

Si atunci voru trebui a se mai face unele mici contribuiuri din partea comuneloru; deosebirea in sa intre contribuiurile acelea si ceste de acum, e, ca pecandu cestele numera dupa florini, acelea aru numerà numai dupa cruceri, seu celu multu dupa dieceri.

Cererea d. coresp., ca invetiatorii sa fia mai stabili si sa nu se mute ca oierii cu oile din satu in satu, o subseriemu si noi cu tota inim'a.

Noi dar, precum se vede, vomu cere nainte de tote reforme si imbunatatiri in crescerea fiitoriloru invetiatorii.

Pote o „gazda mare“ nu se va face invetiatorulu in modulu acest'a; dar problema lui, ca si a preotului, nici ca este a stringe mammona, ci a cresce omenii!

Fizesiu, in comitatulu Crasiovu. Unu anu, dicitu unu anu intregu a trecut, de candu bieta comuna ortodoxa orientala romana din Ramna, apesata si persecutata, patimesce fara margini.

Cate lacrimi, cate lupte, tanguiri, alergari si suferintie au avutu, pana dupa o traganare ne mai audita, d'abia au potutu ajunge sa castige redarea bisericeii, cu sila crunta si fara pedepsa ocupate si cu virtutea stapanirii politicesci sustinute; dar scola si sesiunile preotiesci, — ca apertinentieele bisericeii si proprietate nedispustabila a comunei bisericesci de religia ort. orient., cu apriat'a vatemare de dreptu, si pagub'a ne mai reparabila a crescerei tinerimeii scolare si a administrareii bisericeii, numai curatu din partinire neiertata s'au lasatu, si, de minune! inca cu calcarea securitatiei de avere, si cu invederat'a ignorare a totororu petitiuniloru asternute la stapanirea comitatensa, precum se pare numai pentru molcomirea la asemenea esemple, si mai departe totu se mai sustinu in manile silniciloru ocupatori. —

Asia si biserica din Vermesiu, proprietatea comunei bisericesci de religieuna ort. orient. romana, pe langa tote ca la locurile mai inalte s'a decisu si recunoscutu dreptula eii de proprietate, si s'a ordinaru predarea aceleia in manile legiuitiloru proprietari; ea totusi chiaru si pana in dia de astadi, cu calcarea ordinaratiuniloru mai inalte, se suferu in manile usurpatoriloru.

Tractarea acest'a vitrega dovedita din partea celoru ce suntu chiamati spre esecutare legiloru fatia cu Romani de religieuna ort. orient. ne-au adusu pana la marginea desperareii, ba pana la insasi desperatiune; ne-salvatu groza de atata nepasare, ne'ngrijire si traganare documentata cu caus'a nostra drepta, si ne miramu cu atata mai multu, pentru ca noi nici candu n'amu acceptatu, dar cu atata mai putinu amu pretinsu vreo partinire dela stapanirea nostra, ci numai curatu amu doritu sa ni-se faca dreptate.

(Intrerupemu aici acesta corespundintia, dealtmintrea multu instructiva, asupra impregiurariloru religioanarie din Banatu, fiindu siguri, ca din cate s'au disu pana aci, se pote vede atatu dorerea unei consciintie religiose vatemate in cele mai sfinte ale eii drepturi, catu si dorintieele si acceptarile, urgentile eii acceptari de ajutoriu din partea diregatoriiloru politice respective; dar indata ce vomu vede, ca nu se cauta alinare unui reu flagrante, vomu da cursu liberu enunciareii opiniunei publice. Red.)

Varietati si noutati de di.

(Necrologu.) In 2 Maiu e. n. dupa „G. Tr.“ se muta la cele eterne d. Franciscu Iechimu, fostulu asessoru la tribunalulu comitatensu in Dev'a si posessoru alu medaliei de auru cu corona, in etate de 34 ani. Fia-i tieren'a usiora!

Bugetulu Brasiovului pe anulu 1865, dupa „G. Tr.“ este in sumele mari urmatoriulu: Summa venituriloru 205,682 fl. 60 xr., spesele 202,870 fl. 82 xr.; va sa dica prisosescu 2,814 fl. 78 xr. Romani brasioveni, ca unii, ce cerusera dela in. Guberniu publicarea socoteleloru, credemu, ca voru scarmanat cu deadinsulu acestu bugetu, in care la antata privire aflamu positiuni ce ni se paru esagerate, d. e. sub nr. 12 radicarea contributiunei si alte competintie 23,000, si voru intrebà, ce suntu aceste „alte“; caci ni se pare unu ce de totu strainu, ca pe langa unu venitu de 205,000 si mai bine sa

sa se mai p^ota continu^a ajutoriulu de 1450 fl., ce se acordase odata gimnasiulu nostru de acolo. —

Bugetulu Sabiului pe anulu 1865, care o 'ntemplantare norocosa ni-lu aduce mai totdeodata cu alu Brasiovulu, dupa „Herm. Ztg.“ este in sumele mari urmatoriulu: Summ'a venituriloru 166,687 fl., spesele 166,589 fl.; va sa dica prisosescu 98 fl. —

Monastirea Admont din Stiri'a, un'a din cele mai frumoase, mai mari si mai avute din Austri'a romano-catolica, in noptea din 15/16 Aprile a devenitu prin focu o ruina. Monastirea era zidita la an. 1074. Intre celelalte lucruri pretioase, ce devenira prada focului, se deplangu, afara de 9 vieti omenesci, o biblioteca cu mai multu de 80,000 tomuri, o biserică pompoasa cu organele cele mai mari din Germini'a s. a.

(Moda talharésca.) Talharii (Brigantii) italiani au luat acum afurisitul obicei de a prinde omeni, a-i duce la calcusiurile lor, a'nsciintia pre rudeniele celor furati, ca sa aduca atat'a si atat'a summa de bani pentru rescumparare, si deca acesti'a nu 'mplinescu cu acuratetia pretensiuniloru lor, atunci taja nefericitorulu cate unu membru alu corpului si-lu tramitu rudenieloru lui, ca sa grabesca. Astfelu se'ntemplantă de curendu cu d. Comell'a, care dupa 4 luni de prinsore la briganti si dupa respunderea a 100,000 lire din partea familiei lui, se re'ntorse la ai sei ciungitu de amendoune urechile si de unu degetu. —

Principatele romane unite.

Ministrulu de interne au emis unu cerculariu catra toti prefectii, ca sa fia cu deosebita atentiune la oltoirea versatului (vaccinatulu) copiiloru, esplicandu parintiloru mai cu seama pela tiara, ce pericule potu proveni din neoltoirea unui singuru copilu nu numai pentru o comuna, ci pentru cercuri si tinuturi intregi.

Din Brail'a se scrie la Bucuresci, ca Joi in 15/27 Aprile a fostu acolo unu cutremuru de pamentu, care a facutu mari stricaciuni.

„Tribun'a romana,“ cunoscut'a foia liberala si patriotica de sub redactiunea dlui Nicolau Ionescu din Iasi, dupa intrerumpere de vr'o luna de dile—causata, precum se pare, din decurgerea processului Maiorescu, la care redactorulu eii fuse angiatu personalminte,—continua esirea sea. „Trib. rom.“ de judeca realegerea dlui Aricescu de deputatu alu Campului-lungu intr'unu modu, ce armoneza in generalu cu parerea defasiurata de noi la tempulu seu. Eata ce dice „Tribun'a: Ori cari sa fia urmările realegerei dlui Aricescu la Adunare, unu lucru este demonstratu pana la evidentiă: ca alegatorii dela Campulu-lungu au intielesu bine a drege cu sufragiele loru ceea ce au stricatu atatu camer'a electiva prin votulu eii, catu si insusi d. Aricescu prin apelulu seu dela Camera la Senatu. Onore alegatoriloru inteliginti! respectu opiniunei publice manifestata acolo cu atat'a intielepciune si statornicia! Ferice de loculu unde se potu produce asemenea invetiamente salutare! Acum ne aflamu in calea cea buna: intre deputatulu espusu din camera si camera nu s'a amestecat nici o putere superiöra, nici o fortia mai mare; cu pace si fara violentia s'a decisu cestiunea. Deputatulu lovitu fara de lege s'a reintorsu deputatu dupa lege. Asceptamu dela Adunare, ca sa se arete la inaltimea chiamarei sele, si sa incepa a justifică sperantiele tele bune, ce spiritele nepreventite au conceputu despre dens'a.“

Administrarea servitiului postalu din partea guvernului romanescu s'a mai amanatu cu o luna de dile, adeca, de pe 1 Maiu pe 1 Iuniu a. c.

Prospectu politicu.

Foile americane, ce ajungu acum la Europ'a, aducu sciri mai pe largu despre sangeros'a fapta sevarsita in Washington. Lincoln in sér'a cea fatala era sa nu marga la teatru; dar fiindca foile publice spusera ca va merge si elu si generalulu Grant, ear cestu din urma fusese impedeatu, Lincoln se duse mai multu numai ca sa nu se veda publiculu insielatu in asceptările sele. Intre scenele din actulu alu treilea se 'ntemplantă fapta cea crunta, despre carea amu referitu. Multimea indata se arunca la logi'a presiedinte-lui, dar fu retinuta prin strigarea, ca sa se dea 'n dreptu si sa-i lase aeru. Din cercetarea, ce se facu, indata rezultă, ca capulu presiedintelui era puscatu prin mijlocu si ca creii parte improscasera afara. Lincoln din momentele cele d'antaiu pana la mörtea sea n'a mai sciutu de sine. Scirea despre infricosiatulu evenimentu se latu prin orasiu cu repejunea ventului. O multime nenumarata de poporu se aduna dinaintea casei, in carea fusese dusu ranitulu, si cu tote ca ran'a indata se cunoscu ca va fi aducatore de mörte, in publicu totusi se tinu speranti'a, ca va scapa cu vietiä. Pela mediulu noptiei membrii cabinetulu se adunasera impregiurulu lui cu mai multi amici personali, ministrii scaldati in lacrimi, Stanton cu deosebire ingenunchiandu langa patu si plangendu ca unu copilu, altu amicu Sumner tinendu intre

suspuniri profunde man'a cea drepta a morindului. Medicii si pusera tota silinti'a, dar indesiertu; caci sangele din cefa nu se mai potu opri. Despartirea familiei de ucisulu sotiu si ta-ta nu se pote descrie. Dimineti'a ce-va nainte de 7 1/2 ore inceta a bate cea mai nobila inima a republicei. Stradele orasiului infatisiau o scena infricosiata; Spaim'a se mai marise inca prin aceea, caci se audise, ca si ministrulu Seward devenise jert'a unui assassinatu. Jalea si indignatiunea poporului erau nespuse. Indata se tramisera pichete de calareti in tote partile si se 'nchisera tote drumurile, chiaru si vaporele de pe riulu Potomacu se oprira si se perscrutara. Despre assassinulu se scie numai atat'a, ca scapa pe o usitia laterala din teatru, se arunca pe calulu, ce i-lu tineä gat'a altu conjuratu, si disparu. Vre-o alta urma a lui nu s'au aflatu. Cuvintele, ce le eschiamä ticalosulu dupa sevarsirea faptei, unii ducu ca au fostu cele cunoscute: „Sic semper tyrannis“, altii: „The Sout is avenged!“ (Medi'a-di este resbunata.)

Intre regatulu Italiei si Vaticanu decurgu acum de mai multu tempu negociatiuni, cari se pare, ca de-si nu voru complanä disparitatea ce esista intre regatulu italianu si puterea papala, totusi voru contribui la pregatirea unei fitore complanäri. Pasii cei d'antaiu spre acest'a se paru a fi concessiuni de ambe partile; regimulu italianu a si facutu inceputulu cu aceste concessiuni prin aceea, ca a retrasu proiectulu de lege pentru cassarea orduriloru religioase.

Drepturile de regenta, ce s'au datu Imperatesei Eugeni'a in absentia Imperatului, suntu forte marginite, pentruca Imperatulu si in Algeri'a este totu pe pamentu francesu. Napoleonu a sositu in 18 Aprile sér'a la Marsilia, unde fu priimitu cu entusiasmu; imbarcarea lui era sa urmeze in 19 Aprile la 9 ore dimineti'a.— „Mem. dipl.“ spune cititoriloru sei ca unu ce siguru, ca in consiliulu celu din urma de ministri, contele Walewski s'a denumitu presiedinte alu corpului legislativu.— In biseric'a americana s'au serbatu in 16 Aprile ceremonii funebrele pentru mörtea lui Lincoln, la cari ceremonii luara parte multi Americani si din staturile de mediadi, pentru de a documentä prin acest'a, catu de multu despretiuescu si condamna ei crim'a sevarsita asupra presiedintelui staturiloru de medianopte.

Bugetulu englesescu se discuta de foile englese cu multa multiamire; caci dupa bugetulu acest'a, care in sumele lui cele mari lu comunicaramu si noi in numerulu din urma, spesele anului 186 4/5, fatia cu ale anului 18 59/60 s'au imputinat prestu totu cu 3,663,000 p. st. Imputinarea dărilor in restempulu acest'a face 6,731,000, si imputinarea datoriei nationale face 17,646,000 p. st. Datori'a statului anglu este acum de 808,288,000 p. st. (cam 8,082,880,000 f.)

Familia imperatesca rusésca a sositu in 18 Aprile la Lyon; Imperatulu Napoleonu salutä pre Imperatulu rusescu la drumulu de feru si calatori mai departe spre Marsilia. Imperates'a, dupace va jalä cate-va septemäni pre fiulu seu, se va duce la baile din Kissingen, Imperatulu se va re'ntorce la Petropolea.

14—2 CITATIUNE EDICTALA.

Ioann Tiu, carele de trei ani si mai bine a parasitu cu necredintia pe legiut'a sea sotia Mari'a Nicolau Peligradu, amendoi din Brasiovu, de legea gr. or.—se provoca prin acest'a, ca, dela dat'a de josu, in terminu de unu anu si odi sa se infatisieze negresitu inaintea Scaunului Protopopescu I. alu Brasiovulu, caci la din contra se va dá hotarire la acti'a sotiei lui si in lipsa-i.

Brasiovu 15 Aprile 1865.

Iosifu Baracu,
Adm. protopopescu.

Nr. 13—2 CITATIUNE EDICTALA.

Nicolau Mitocu, carele de trei ani si mai bine a parasitu cu necredintia pe legiut'a sea socia Ann'a Nicolau Gridu, amendoi din Brasiovu, de legea gr. or., se provoca prin acest'a, ca in terminu de unu anu si o di sa se infacisieze negresitu inaintea Scaunului protopopescu I. alu Brasiovulu; caci la din contra se va dá hotarire la acti'a sotiei lui si in lipsa-i.

Brasiovu 17 Aprilu 1865.

Iosifu Baracu,
Adminstr. protopopescu.

Burs'a din Viena'a 24 Aprile (6 Maiu) 1865.

Metalicele 5%	71 30	Actiile de creditu	184
Imprumutulu nat. 5%	75 80	Argentulu	106 75
Actiile de banca	802	Galbinulu	5 14 1/10